

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DAILĖS KATEDRA

AGNĖ NAUNIKAITĖ
Dailės studijų programos
Grafikos specializacijos studentė

GRAFIKOS DARBŲ CIKLAS
„IŠNYKSTANTYS LAIKE“
MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas:
Prof. V. Janulis
Recenzentė:
Lekt. L. Guokė

Šiauliai, 2015

ŠIAULIAI UNIVERSITY
FACULTY OF ARTS
DEPARTMENT OF FINE ARTS

AGNĖ NAUNIKAITĖ

Student of Graphics specialisation of
the art studies program

GRAPHIC WORKS' CYCLE
“THE VANISHING OVER TIME”
MASTER'S DISSERTATION

Head of work:
Prof. V. Janulis
Reviewer:
Lect. L. Guokė

Šiauliai, 2015

SANTRAUKA

Grafikos darbų ciklas

„Išnykstantys laike“

Grafikos magistro darbas

Baigiamojo darbo tema – išnykstantys laike. Tarpusavyje lyginamas gyvūnų iliustravimas vaizduojamosios dailės šakose.

Grafikos kolekcijoje „Išnykstantys laike“ nagrinėjama problema – gyvūnų nykimas.

Darbo tikslas - išanalizuoti pasirinktą temą meniniais ir moksliniais aspektais, sukuriant devynių darbų kolekciją, perteikiančią gyvūno išnykimą laike.

Teorinėje dalyje analizuojamas gyvūno subjekto. Pasirinktos temos sąsajų ieškoma užsienio ir Lietuvos menininkų darbuose. Apžvelgiama, kaip menininkai vaizduoja gyvūnus ir kaip filosofai, rašytojai, mokslininkai tai aprašo.

Surinkus ir išanalizavus aktualią temos medžiagą, sukurta devynių darbų kolekcija. Ji atlikta skaitmeninės spaudos būdu, ant tam tikro dydžio balto matinio plastiko plokščių.

SUMMARY

Graphic work cycle

"The Vanishing over Time"

Graphic Master's thesis

Final thesis - vanishing over time. The illustration of animals is compared reciprocally in fine arts branches.

The extinction of animals is the problem in graphic collection "The Vanishing over Time".

The aim - to analyse the chosen topic in artistic and scientific aspects, to create a collection of nine works, to convey the animal's disappearance in time.

The animal's subject is analysed in the theory part of the thesis. Selected topic's interfaces are searched in foreign and Lithuanian artists' works. It is overviewed how artists portray animals and how philosophers, writers, scientists describe it.

Having collected and analysed the actual material of the theme, it was created collection of nine graphic works. It was made with digital printing method on a certain size white matt plastic panels.

TURINYS

SANTRAUKA.....	3
SUMMARY.....	4
ĮVADAS.....	7
Mokslo problemos aktualumas	
Tyrimo objektas	
Praktinės dalies problematika	
1. GYVŪNO SUBJEKTO ANALIZAVIMAS FILOSOFINIAME KONTEKSTE.....	11
1.1. Gyvūnas Edmundo Husserlio fenomenologijoje.....	11
1.2. Gyvūnų skiriamieji požymiai Wilhelmo Friedricho Hegelio filosofijoje.....	13
2. GYVŪNO SUTINKAMUMAS IR VAIZDAVIMAS VAIZDUOJAMOSIOS DAILĖS KŪRINIUOSE.....	16
2.1 Gyvūno, sutinkamumas lietuvių autorių kūryboje.....	16
2.1.1. Kūrybiniai ieškojimai Birutės Zokaitytės kūrinuose.....	16
2.1.2. Subtilus ir jautrus požiūris į mus supančią aplinką Daumanto Kučo kūrinuose.....	17
2.2. Gyvūno sutinkamumas užsienio autorių kūryboje.....	20
2.2.1. Vaizdžios, realios aplinkos sukūrimas Cai Guo-Qiang darbuose.....	20
2.2.2. Laikinumo bei trapumo pabrėžimas Tasha Lewis instaliacijose.....	20
2.2.3. Gyvūno ir žmogaus transformacijos Willy Verginer skulptūrose.....	21
2.2.4. Gyvūno kaip atskiros būtybės ryškinimas Wolfram Kampffmeyer kūrinuose.....	22
2.2.5. Netradicinės aplinkos sukūrimas gyvūnui Brad Troemel darbuose.....	22
3. GRAFIKOS DARBŲ CIKLAS „IŠNYKSTANTYS LAIKE“.....	25
3.1. Statistinis tyrimas.....	25
3.2. Kūrybiniai ieškojimai, idėjos formavimas.....	26
3.2.1. Kūrybinio darbo idėjos ieškojimas.....	26
3.2.2. Eskizų kūrimas.....	27
3.3. Kūrybinio darbo technologinis procesas, darbo priemonės, eiga.....	29
3.4. Darbo koncepcija.....	30
3.5. Darbo analizė.....	31
IŠVADOS.....	34

BIBLIOGRAFIJA.....	36
PRIEDAI.....	40

IVADAS

Mokslo problemos aktualumas. Kolekcijos kūrinių pagrindu pasirinktos gyvūnų, augalų ir kitų gamtos elementų fragmentai.

Meniniam vaizdui perteikti darbe naudojama skaitmeninės spaudos technika. Gyvūnų figūrų, minimalaus kolorito, gamtos fragmentų ir kitų detalių visuma mano darbe virsta tam tikra vizualia kalba, kuri skatina visuomenę atkreipti dėmesį į nykstančius gyvūnus bei žmogų, kuris susimąsto apie savo naikinančią įtaką viskam, kas gyva mūsų planetoje - Žemėje.

Nagrinėjama problematika. Didėjant žmonių populiacijai Žemėje, plečiantis miestams, vystantis pramonei, šiuolaikinių technologijų gausa vis daugiau pasiglemžia gyvūnų erdvės. Automobilių magistralės neretai tiesiamos per miškus, kuriuose nemažai gyvūnų - taip sudaromos pavojingos sąlygos jų egzistencijai. Kasmet vis daugiau gyvūnų žūva keliuose. Aukomis tampa ir reti gyvūnai, kurių žūtis paspartina rūšies išnykimą. Kai kurių gyvūnų rūšių nykimą lemia žmonių invazija miškuose: kertami miškai, statomi galingi fabrikai, vykdoma kita kenksminga gamtai veikla. Taip naikinama biologinė įvairovė, augalija, o gyvūnai, netekę savo buveinių, mitybos šaltinių, išnyksta ir patys, palikdami tik savo egzistencijos pėdsakus. Dėl šių ir kitų priežasčių, mokslininkai dabartinę situaciją įvardina kaip masinį rūšių nykimą. Paskutinis toks reiškinys Žemėje vyko prieš 65¹ mln. metų, kai išnyko dinozaurai.

Darbe bus atliekamas trumpas statistinis tyrimas, kuriame atsispindės pagrindiniai veiksniai, lemiantys gyvūnų išnykimą.

Darbo naujumas. Rengiant magistro darbą gauti šie nauji rezultatai: nagrinėta gyvūno samprata Edmundo Husserlio fenomenologijoje bei išskirti skiriamieji gyvūnų požymiai Wilhelmo Friedricho Hegelio filosofijoje. Filosofų minčių svarba grafikais, identifikuoti pagrindiniai kūriniai, remiantis šiomis idėjomis sukurtas darbų ciklas „Išnykstantys laike“.

Problemų iširtumas. Filosofijoje gyvūnų teisės bei gyvuliškumo analizė susilaukia vis didesnio dėmesio.

Fenomenologijos pradininkas E. Husserlis pirmą kartą apie gyvūnus prabyla II Idėjų knygoje, kai analizuojamas gamtos konstatavimas. Knygos II dalyje Husserlis nagrinėja kūniškumo fenomeną. Anot jo, propoziciją „Aš“ reikia suprasti kaip vieno kūno ir sielos visumą, nes žmogus mums duodamas žmogaus kūne (Husserl, 1989, 147 – 153).

G. W. F. Hegelis knygoje „Dvasios fenomenologija“ kalba apie gyvulių skiriamuosius požymius. Jie nustatomi pagal nagus, dantis; juk iš tikrųjų ne tik pažinimas vieną gyvulį šitaip

¹ Simonaitytė K., Sužinok, kaip pasikeitė Raudonasis rūšių sąrašas. 2013-11-27, 21:00 [žiūrėta 2014-05-24] Prieiga per internetą: <<http://grynas.delfi.lt/gamta/suzinok-kaip-pasikeite-raudonasis-rusiu-sarasas.d?id=63392970>>;

skiria nuo kito, bet ir pats gyvulys šitaip save atskiria: naudodamasis šiuo ginklu, jis išsaugoja save sau ir išsiskiria iš bendrybės².

Tyrimo objektas. Gyvūno vaizdavimą grafikos, skulptūros, instaliacijų kūrinuose įtakojusios Husserlio, Hegelio filosofinės idėjos. Šių idėjų įtaka gyvūnų vaizdavimui grafikos raiškoje (ir kt.) svarbi kaip viena iš pagrindinių idėjos formų.

Teorinėje dalyje atskleista gyvūno samprata Edmundo Husserlio fenomenologijoje bei gyvūnų skiriamieji požymiai Wilhelmo Friedricho Hegelio filosofijoje.

Praktinę dalį sudaro statistinis tyrimas, kūrybiniai ieškojimai, idėjos formavimas, kūrybinio darbo technologinis procesas, darbo priemonės, eiga, darbo koncepcija, darbo analizė.

Darbo objektas - devynių grafikos darbų ciklas „Išnykstantys laike“.

Praktinės dalies problematika. Žmonijos veikla pastaruoju metu taip išvystyta, kad ji tapo grėsminga gamtai, ypač gyvūnams. Mokslininkai ir tyrėjai nustatė, kad kiekvienais metais išnyksta apie 0,01 – 1% visų rūšių. Naikinantis žmogaus elgesys grasina gyvasčiai Žemėje. Jis savo veikla ir gobšumu, nesirūpinimu niekuo kitu, tik savimi paveikė natūralios gamtos procesus. Mūsų protėviai į medžioklę ėjo vedami alkio ar šalčio. Deja, šiandien, nors maisto produktai parduotuvėse tapo prieinami kiekvienam, gyvūnai ir toliau žudomi dėl prabangios mados (kailių, kaulų, plunksnų, odos), verslo, suvenyrų gamybos ir vis populiarėjančios, mano manymu, kraupios „pramogos“ – medžioklės dėl malonumo. Taip daugelis gyvūnų rūšių išnyko arba yra ant išnykimo ribos.

Šiuolaikinės dailės kūrinuose daugelis temų susiję su žmogumi bei jį supančia aplinka, iškeliamos aktualios žmogaus ir gyvosios gamtos tarpusavio santykių problemos. Dažnai vaizduojami abstraktūs ar realistiniai daiktų peizažų elementai, o gyvūnų motyvai sutinkami retai. Gyvūnų išlikimo tema mane labai domina. Tai paskatino sukurti dailės kūrinių kolekciją „Išnykstantys laike“.

Magistro darbų kolekcijoje „Išnykstantys laike“ vaizduojami realistiniai gyvūnai bei hiperbolizuoti augalų, gamtos motyvai. Šiuo darbu siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į nykstančius gyvūnus bei žmogų, kuris susimąsto apie savo naikinančią įtaką viskam, kas gyva mūsų planetoje - Žemėje.

Darbo tikslas - išanalizuoti pasirinktą temą meniniais ir moksliniais aspektais, sukuriant devynių darbų kolekciją, perteikiančią gyvūno išnykimą laike.

Darbo uždaviniai:

- išnagrinėti gyvūno, kaip objekto, vaizdavimą mene;
- išanalizuoti gyvūno reikšmę šiuolaikiniame mene;

² Hegelis F. W. G. **Dvasios fenomenologija**. Vilnius: Alk pradai, 1997.

- sukurti eskizus, kurie padėtų įgyvendinti darbo idėją.

Darbo metodologija. Kuriant pasirinktos temos kolekciją būtina gilintis į gyvūno, neatsiejamo nuo gamtos, būties bei išlikimo ar nykimo sąlygas ir veiksmus, kurie įtakoja šį grėsmingą reiškinį. Todėl kuriant kolekciją ir formuluojant darbo koncepciją, nuosekliai buvo remiamasi filosofinėmis (idealizmu, fenomenologija) ir šiuolaikinio meno bazėmis.

Idealizmas³ - filosofijos kryptis, kuri dvasią, sąmonę, idėją laiko pirminiu dalyku, o materiją, gamtą, būtį – antriniu.

Fenomenologija⁴ – Edmundo Huserlio sukurtas filosofijos metodas, kuriuo siekiama aprašyti žmogaus sąmonės turinį ir atskleisti jame esančių fenomenų (reiškinių) esmes.

Atmetama bet kokia išankstinė nuomonė arba sprendimas apie pažinimo objektą

Jų esminis panašumas, joms svarbūs žmogaus dvasiniai dalykai, o skiriasi požiūriu, į gamtą, būtį.

Darbo metodai:

- teoriniai - mokslinių šaltinių analizė;
- kūrybiniai - kūrybiniai ieškojimai, eskizavimas;
- praktiniai - kūrybinio darbo įgyvendinimas.

Darbo šaltiniai: mokslinė literatūra, menotyriniai straipsniai, dailės kūrinių reprodukcijos, meno leidiniai, fotografijų albumai.

Darbo hipotezė - aplinkos naikinimas naikina ne tik gamtą, bet ir gyvūnus.

Kūrybinės dalies analizė:

- šaltinių analizė ir idėjos paieška;
- eskizų kūrimas;
- technikos pritaikymas;
- skaitmeninės spaudos ir kompozicinių balto plastiko plokščių, kaip raiškos priemonės, naudojimas perteikiant idėją;
- idėjos vizualizacija, pasitelkiant taškus ir formą.

Darbo struktūra: santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, trys skyriai, išvados, bibliografija, priedai, iliustracijos.

³ <http://www.zodynas.lt/>, Idealizmas. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: < <http://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/i/idealizmas>>;

⁴ Vikipedija Laisvoji enciklopedija. Fenomenologija. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://lt.wikipedia.org/wiki/Fenomenologija>>.

Darbo apimtis - 63 puslapii, prieduose panaudotos 37 iliustrācijas, rašant darbu
panaudoti 33 literatūros šaltiniai.

1. GYVŪNO SUBJEKTO ANALIZAVIMAS FILOSOFINIAME KONTEKSTE

Nuo pat kinikų laikų gyvūnas yra riba, padedanti apibrėžti žmogų ir žmogiškumą.⁵ Aristotelis, teigiantis, jog žmogus yra racionalus gyvūnas, iš esmės įteisino gyvūniškumo prioritetą, nes pagal šį apibrėžimą žmogus yra gyvūnas, kuriam papildomai pridėtas ar padovanotas protas.

Vakarų mąstymo istorijoje gyvūnai buvo nustumti į žmogaus intelektualinio dėmesio pakraščius, o jų kitoniškumas palaipsniui buvo pradėtas traktuoti kaip savybė, žmogaus atžvilgiu įrodanti jų menkumą, žemumą. Įvardinant gyvūno kaip žemesnės nei žmogus būtybės vertinimo priežastis, dažniausiai nurodoma keletas: viena jų siejasi su religija.

Tačiau toks gyvūnų vertinimas greičiau siejamas ne su požiūriu į gyvūnus, bet su paties žmogaus supratimu.

Šiandieniniame pasaulyje, kuriame tolerancija įvairioms žmogiškumo apraiškoms tampa net netolerantiškumu konkrečiau žmogaus vertybėms, buvo atsigręžta ir į gyvūnus. Toks atsigręžimas turi įvairias formas: gyvūnai ginami nuo prievartos, steigiamos gyvūnų apsaugos bendrijos, tampama vegetarais ir t. t. Filosofijoje gyvūnų teisės ir gyvuliškumo analizė susilaukia vis didesnio dėmesio.

1.1. Gyvūnas Edmundo Husserlio fenomenologijoje

Edmundas Husserlis – vokiečių filosofas, kuris nusigręždamas nuo psychologizmo išvystė jį išgarsinusį filosofinį metodą – fenomenologiją. Pirmasis Husserlio fenomenologinis veikalas „Loginiai tyrinėjimai“ išleistas dviem tomis.

Edmundas Husserlis laikomas naujosios filosofijos metodo, turėjusio sugrąžinti stabilumą yrančiai civilizacijai, kūrėju.

E. Husserlio filosofija⁶ yra linkusi apibrėžti objektus, į kuriuos galima žiūrėti ne kaip į daiktus savaime, bet kaip į formuojamus ar „numatomus“ sąmonėje. Mąstymo veiksmas ir minties objektas yra susiję bei priklausomi vienas nuo kito. Sąmonė ne tik pasyviai fiksuoja

⁵ Žukauskaitė A., Metamorfozės: filosofija ir gyvūniškumas. In *Filosofiniai tyrimai: ribų problema* [interaktyvus]. 2006, [nr.] 9 [žiūrėta 2014-12-10] Prieiga per internetą: <<http://lkti.lt/athena/pdf/1/71-81.pdf>>.

⁶ Vikipedija Laisvoji enciklopedija. Edmund Husserl. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Edmund_Husserl>.

pasaulį, bet ir aktyviai jį formuoja ar „numato“. Ši vadinamoji „fenomenologinė redukcija“ yra pirmas svarbus E. Huserlio žingsnis. Tikrovė, kokia ji patenka į mūsų sąmonę, tėra gryni „fenomenai“, ir tai vienintelis absoliutus faktas, nuo kurio pradėjus galima eiti toliau. Iš pastarosios nuostatos atsirado ir E. Huserlio sugalvotas šio filosofijos metodo pavadinimas – fenomenologija. Tai – grynųjų fenomenų mokslas. E. Huserlio „grynieji“ fenomenai yra daugiau nei atsitiktinės individualumo apraiškos. Fenomenologinis pažinimas fiksuoja ne, tarkim, neapykantos ar juodos spalvos potyrį, bet universalius šių dalykų tipus arba esmes, neapykantą ir juodumą kaip tokius. Suvokti kurį nors fenomeną iki galo, tikroju pavidalu, reiškia perprasti, kas jame esminga ir nekintama.

Fenomenologijos pradininkas E. Husserlis pirmą kartą apie gyvūnus prabyla II Idėjų knygoje, kai analizuojamas gamtos konstatavimas. Knygos II dalyje Husserlis nagrinėja kūniškumo fenomeną. Anot jo, propoziciją „Aš“ reikia suprasti kaip vieno kūno ir sielos visumą, nes žmogus mums duodamas žmogaus kūne (Husserl, 1989, 147 – 153).

E. Husserlis knygoje užsimena, kad nors gyvūnai mums duodami kaip kūnai, kaip „savotiškos objektyvybės“, kuriose presuponuojame pirminį buvimą ir kurių atžvilgiu „empatiškai jaučiame, jog jie yra Egosubjektai“ (Husserl, 1989, 172).

Patirdami gyvūnus, patiriame juos ne tik kaip paprasčiausius mums esančius daiktus, bet patiriame ir jų judėjimą, jų elgseną. Daroma prielaida, kad analogiškai mums, savybė, nulemianti jų elgesį, siejasi su jų egoistinę struktūrą liudijančiu intymumu.

Gyvūnų intencionalios⁷ sąmonės apraiškas matome jų tarpusavio bendravime, jų tarpusavio empatijose. Taip pat ir mums gyvūnai nėra tik fiziniai objektai, nes tiek mes jų atžvilgiu, tiek jie mūsų atžvilgiu jaučiame tarpusavio empatiją. E. Husserlis šitokios pirmapradės empatijos galimybę teigė esant ne racionalų mąstymą ar vaizduotės įsijautimą, bet mūsų kūnų sujungtumą – Paarung. Taigi, gyvūnų subjektiškumą atpažįstame iš mūsų kūniškų elgsenų, kinesrezių, pasaulio išgyvenimo stiliaus pranašumo.

APIBENDRINIMAS:

- filosofinio metodo – fenomenologija išvystymas;
- objektų apibrėžimas E. Husserlio filosofijoje;
- atskiras dėmesys skiriamas gyvūnams;
- gyvūnai žmogui nėra tik fiziniai objektai. Tiek žmogus, tiek gyvūnas vienas kitam jaučia tarpusavio empatiją.

⁷ Večerskis D., Gyvūnas – subjektas. Fenomenologinė perspektyva. [žiūrėta 2014-05-24]. Prieiga per internetą: <<http://www.biblioteka.vpu.lt/zmogusirzodis/PDF/filosofija/2004/vecerskis.pdf>>;

1.2. Gyvūnų skiriamieji požymiai Wilhelmo Friedricho Hegelio filosofijoje

Georgas Vilhelmas Frydrichas Hegelis – vokiečių filosofas, vienas iš idealizmo kūrėjų kartu su Imanueliu Kantu įtakingiausių Švietimo amžiaus filosofų.

Hegelio filosofija yra paskutinis vokiečių idealizavimo raidos etapas; ją galima traktuoti kaip graikų filosofijos, krikščioniškojo subjektyvizmo ir naujųjų amžių filosofijos sintezę. Jis siekė apimti ir išreikšti universalius filosofijos motyvus jos turinio ir tapsmo požiūriu.

Filosofijos objektas⁸ yra absoliutus, kurį Hegelis tapatino su Dievu ir vadino absoliučia idėja, pasauline dvasia, pasauliniu protu. Absoliutas adekvačią formą įgyja tik gryname mąstyme, todėl filosofija nagrinėja tik mąstymo lygmenį pasiekusį sąmonės turinį. Filosofija yra mąstymas, kurio negali paaiškinti už jo esančios prielaidos ar sąlygos: empirinis patyrimas arba amžinosios, apriorinės tiesos. Mąstymas operuoja mintimis, sąvokomis ir idėjomis.

Hegelis gamtos filosofijoje gamtą traktavo kaip mąstančio proto kūrinį. Gamta yra idėjos suišorėjimas, jos kitabūtis, nuopolis. Gamtoje idėja negali įgyti adekvačios išraiškos, nes gamta yra jai svetimo idealaus turinio išorinė išraiška, neturinti vidinių raidos potencijų. Gamtoje slypi prieštaravimas: kaip baigtinių daiktų sritį ją valdo būtinumas, o joje, kaip idėjos kitabūtyje, vyrauja vidinis tikslingumas. Pastarasis yra gamtos įveikos galimybė.

Paskutinėje „Gamtos filosofijos“ dalyje – organikoje – mąstytojas nagrinėja aukščiausiąją gamtos individualizacijos pakopą – gyvus savarankiškus organizmus⁹. Čia aptariamos tradicinės geologijos, botanikos bei zoologijos temos. Dalis baigiama pirmuoju idėjos sugrįžimo iš savo kitabūties į save pačią žingsniu, t. y. suvokimo, kad visa, kas egzistuoja, yra priklausoma nuo jos pačios egzistavimo, pradžia, atsiradus žmogaus sąmonei. Ji nagrinėjama ir Hegelio filosofijos sistema plėtojama trečiojoje „Filosofijos mokslų enciklopedijos“ dalyje – „Dvasios filosofija“.

G. W. F. Hegelis knygoje „Dvasios fenomenologija“ kalba apie gyvulių skiriamuosius požymius. Jie nustatomi pagal nagus, dantis; juk iš tikrųjų ne tik pažinimas vieną gyvulį šitaip skiria nuo kito, bet ir pats gyvulys šitaip save atskiria: naudodamasis šiuo ginklu, jis išsaugoja save sau ir išsiskiria iš bendrybės¹⁰.

⁸ Vikipedija Laisvoji enciklopedija. Georg Wilhelm Friedrich Hegel. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Georg_Wilhelm_Friedrich_Hegel>.

⁹ Vabalaitė M. R., Hegelio etika. Mokomasis-metodinis leidinys. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.biblioteka.vpu.lt/elvpu/44834.pdf>>.

¹⁰ Hegelis F. W. G. **Dvasios fenomenologija**. Vilnius: Alk pradai, 1997.

APIBENDRINIMAS:

- universalių filosofijos motyvų išreiškimas jos turinio ir tapsmo požiūriu;
- filosofijos objekto tapatinimas su Dievu;
- gamtos traktavimas kaip mąstančio proto kūrinio;
- gyvulių skiriamųjų požymių ryškinimas.

IŠVADOS:

- religija – tai viena iš gyvūno kaip žemesnės nei žmogus būtybės vertinimo priežastis;
- filosofijoje gyvūnų teisės bei gyvuliškumo analizė susilaukia vis didesnio dėmesio;
- analogiškai mums savybė, nulemianti gyvūnų elgesį, siejasi su jų egoistinę struktūrą liudijančiu intymumu;
- gyvūnai žmogui nėra tik fiziniai objektai. Tiek žmogus, tiek gyvūnas vienas kitam jaučia tarpusavio empatiją;
- skiriamieji požymiai leidžia gyvūnams save išskirti iš bendrybės.

2. GYVŪNO SUTINKAMUMAS IR VAIZDAVIMAS VAIZDUOJAMOSIOS DAILĖS KŪRINIUOSE

Atlikus tyrimą, išanalizavus gyvūno sąvoką filosofiniame bei moksliniame kontekste, galima teigti, kad yra pakankamai diskutuotina bei vertintina tema tarp biologų, mokslininkų, filosofų, bet mažai tarp meno sričių atstovų. Toliau siekiama gilintis į šį reiškinį analizuojant vaizduojamosios dailės kūrinius. Šio reiškinio ieškoma lietuvių bei užsienio menininkų darbuose. Siekiant praplėsti ir praturtinti informaciją, jos ieškoma įvairiuose šaltiniuose, kaip antai, straipsniuose, internetiniuose kataloguose, knygose bei internetiniuose puslapiuose. Autoriai renkamasi atsakingai, ieškoma savito jų braižo bei išskirtinumo.

2.1. Gyvūno, sutinkamumas lietuvių autorių kūryboje

„Tikras menas aplenkia laiką“, sakė R. Sen Pocius. Šiais laikais menininkui keliami dideli reikalavimai. Tobulėjant įvairioms technologijoms, sunku sukurti kažką naujo. Tik nedaugeliui tai pavyksta. Kiti prisitaiko prie kasdienybės nekeldami sau didelių reikalavimų, iššūkių.

Analizuojant pasirinktos temos aktualumą, buvo ieškoma savitą stilių turinčių menininkų. Pagal idėjinius sprendimus ir raiškos būdus lietuvių menininkų darbuose išskiriama keletas menininkų, kurių temos ir potekstės atskleidžia vienokią ar kitokią gyvūno traktuotę.

2.1.1. Kūrybiniai ieškojimai Birutės Zokaitytės kūrinuose

Lietuvoje turime puikių grafikų, kurių kūryba tikriausiai įkvėpė ne vieną.

Viena iš jų – Birutė Zokaitytė. Autorės kūrinuose nemažai savitų kūrybinių ieškojimų. Birutė Zokaitytė mėgsta analizuoti egzistencinius moters būties aspektus, interpretuoti meno istorijos faktus, kasdienybės nereikšmingus ar banalius motyvus. Ji tampa viena įdomiausių vidurinėsios kartos lietuvių grafikių.

Menininkė neapsiriboja viena technika, ji ieško naujovių, bando netradicinius kūrinių pateikimo variantus. Birutės Zokaitytės kūryboje išsiskiria lakštinė grafika, knygų iliustracijos, blankesni – skaitmeninės spaudos projektai, video kūriniai.

Menininkės kūrinuose neretai atsiranda ir gyvūnas. Vienuose darbuose jis tik kaip pagalbinė priemonė ar užuomina į naujus darbus, o kituose kaip ryškus akcentas. Birutė

Zokaitytė nevengia savo darbuose įvesti ir spalvos, taip savo vaizduojamiems gyvūnams ar objektams įkvėpdama gyvybės.

Menininkės darbuose neišaukštinamas nei vienas vaizduojamas objektas. Siekiama tarp jų išlaikyti balansą. Objektai yra detalizuojami, tuo pačiu kiekvienam iš jų sukuriamas individualumas. Šiuo atveju erdvė objektams skiriama nedidelė. Vieni objektai įsprausti į ovalo formas, kiti į tradicines stačiakampio ar kvadrato. Atrodo, kad menininkė, kurdamą savo darbus, tiksliai žino, kiek vietos bus skiriama vienam ar kitam objektui, viskas tiksliai apskaičiuota, bet tai netrukdo žavėtis nuostabiomis kompozicijomis.

Stebint Birutės Zokaitytės darbus, semtasi iš jų idėjų, netikėtų sprendimų. Autorė profesionaliai panaudoja techniką bei ieško netikėtų kūrinio sprendimo būdų bei jų pateikimo. Pateikiami keli šios menininkės darbai (žr. 2 priedą, 1, 2 pav.).

APIBENDRINIMAS:

- autorės kūrinuose nemažai savitų kūrybinių ieškojimų;
- analizuojami egzistenciniai moters būties aspektai, interpretuojami meno istorijos faktai, kasdienybės nereikšmingi ar banalūs motyvai;
- naujovių ieškojimas, bandant netradicinius kūrinių pateikimo variantus;
- darbuose įvedama spalva vaizduojamiems objektams įkvėpia gyvybės;
- tikslus kompozicijos išmanymas.

2.1.2. Subtilus ir jautrus požiūris į mus supančią aplinką Daumanto Kučo kūrinuose

Pasak menotyrininkės dr. Raimondos Bitinaitės-Širvinskienės „skulptoriaus kūryboje vyrauja įvairūs motyvai nuo augalo, figūros iki abstraktaus vaizdo (žr. 3 priedą, 3, 4 pav.). Dailininko paminklinėje skulptūroje, portretuose atsiveria gamtos ir žmogaus santarvės ženklai, kuriems suteikiama savita archainės apeigos dvasia. Menininkui lengvai paklūsta dekoratyvinė ir memorialinė skulptūra, jis organiškai jungia skulptūrinę plastiką su architektūra. Jo darbai pasižymi subtiliu saiko jausmu, mokėjimu lakoniškai ir tiksliai įkūnyti pasirinktą temą“.¹¹

Menininkas žiūrovą siekia priblokšti ne skulptūrų dydžiu, bet pačia idėja. Daumantas Kučas nesivaiko mados ir tokiu būdu neapsunkina savo kūrinių nereikalingomis beprasmėmis

¹¹Vilniaus dailės akademijos autorinės juvelyrikos galerija „ARgenTum“, Daumantas Kučas. Miniatiūrų paroda. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.argentum.lt/index.php?mact=News,cntnt01,print,0&cntnt01articleid=67&cntnt01showtemplate=false&cntnt01returnid=51>>.

detalėmis. Jis išlaiko individualų bei savitą stilių. Skulptūros tarsi vienalytis objektas. Jų nebandoma užgožti nereikalingomis spalvomis.

APIBENDRINIMAS:

- organišką skulptūrinės plastikos jungimą su architektūra;
- subtilų saiko jausmą, mokėjimą lakoniškai ir tiksliai įkūnyti pasirinktą temą;
- idėjos iškėlimą į pirmą planą;
- individualaus bei savito stiliaus išlaikymas.

IŠVADOS:

- ištyrinėjus lietuvių menininkų kūrybą, pastebėta, jog juose vaizduojami ne vien žmonės bet ir gyvūnai;
- menininkų darbuose aktuali tema – gyvūnų kaip atskirų būtybių vaizdavimas;
- autorių darbuose gyvūnai neretai vaizduojami su žmonėmis ar gamtos elementais;
- autoriai naudoja švelnius atspalvius harmoningos aplinkos sukūrimui bei pagrindinių objektų išryškinimui.

2.2. Gyvūno sutinkamumas užsienio autorių kūryboje

Analizuojant gyvūno reiškinių, idėjinius sprendimus, raiškos būdus užsienio menininkų kūryboje, išskiriama keletas menininkų, kurių temos ir potekstė leidžia atskleisti gyvūno įvairiai traktuojamo autorių kūryboje reikšmę.

2.2.1. Vaizdžios, realios aplinkos sukūrimas Cai Guo-Qiang darbuose

Cai Guo-Qiang yra Kinijos scenografas, kuris savo darbuose jungia piešinius, montavimą, vaizdo ir performanso meną. (žr. 4 priedą, 5, 6 pav.).

Meninkas rimtai gilinosi į kultūros istoriją bei žmonių besikeičiantį požiūrį į ją. Savo darbais Cai Guo-Qiang stengiasi atkreipti visuomenės dėmesį į visatos kaitą.

Menininkas labai mėgo eksperimentuoti, iš pradžių tai darė su aliejiniiais dažais ant drobės, pasitelkiant paraką. Parakas būdavo sprogdindamas ant drobės tiesiogiai jį veikiant pučiamu oru elektros ventiliatoriaus. Tokiu būdu buvo formuojamas dažų judėjimas.

Eksperimentuodamas menininkas pradėjo kurti trimačius objektus, iš kurių darė netradicines instaliacijas, įtraukdamas ne tik objektus, bet ir specialius efektus. Galima teigti, kad tokiu būdu menininkas siekė žiūrovus dar labiau įtraukti, kad jie bent sekundę susimąstytų apie mus supančią visatą bei gresiančius pavojus.

APIBENDRINIMAS:

- gilinimasis į kultūros istoriją;
- bandymas atkreipti visuomenės dėmesį į visatos kaitą;
- nuolatinis eksperimentavimas menininkui leido sukurti nepaprastus kūrinius;
- menininko dėmesys supančiai aplinkai.

2.2.2. Laikinumo bei trapumo pabrėžimas Tasha Lewis instaliacijose

Tasha Lewis – fotografė, netradicinių skulptūrų kūrėja.

Menininkė, kaip ir prieš tai nagrinėti menininkai, savo darbuose naudoja netradicines priemones, kurdama įstabius meninius vaizdus.

Tashos Lewis kūryboje dominuoja gyvūnų elementai, kurie pasitelkiant fotografiją, audinį, medį, transformuojami į originalias, netikėtas skulptūras. (žr. 5 priedą, 7, 8 pav.).

Meninikė siekia, kad žmogus gyvūną suvoktų ne kaip daiktą, o kaip gyvą individą. Gyvūnai vaizduojami jautriai. Skiautinių sudūrimo siūlės formuoja laikinumo, trapumo įspūdį. Prie tokio įspūdžio sukūrimo prisideda ir stiklo panaudojimas. Gyvūnai tarytum pro jį skrieja, kaip pro nematomą sieną.

Tasha Lewis jaučia glaudų ryšį su gamta, kuris akivaizdus jos darbuose. Bet žmonių apatija, abejingumas gali ir tai sugriauti. Daugelis mūsų susikuriame savo pasaulį, bet nebematome, kas vyksta aplinkui.

APIBENDRINIMAS:

- netradicinių priemonių naudojimas, kuriant įstabius meninius vaizdus;
- pasitelkiant fotografiją, audinį, medį, sukuriamos nepaprastos gyvūnų skulptūros;
- idėjai įgyvendinti puikiai tinka medžiagų parinkimas;
- skeptiškai vertinamas žmonių požiūris į aplinką;
- darbai sudaro visumą, kuri sukelia teigiamus bei neigiamus išgyvenimus.

2.2.3. Gyvūno ir žmogaus transformacijos Willy Verginer skulptūrose

Willy Verginer – skulptorius, kuris dažniausiai vaizduoja gyvūnus, gamtą, žmogų. (žr. 6 priedą, 9, 10 pav.).

Menininko savitas stilius, kuris yra pelnęs daug dėmesio. Jo darbai eksponuojami visame pasaulyje, net ir Venecijos bienalėje. Willy Verginer skulptūros iš medžio, dekoruotos ryškiomis spalvomis, raštais primena siurrealistinius vaizdus.

Menininko skulptūros - tai kaip sustabdytos akimirkos magija. Willy Verginer kuria originalią vizualinę kalbą, kuri jungia tapybą su skulptūros menu. Jo skulptūros spinduliuoja didybę, bet kartu atrodo ir trapios. Menininkas savo skulptūroms suteikia emociją, individualumą. Willy Veginer skulptūros tartum sąveikauja su žiūrovu, atsiskleidžia ryšys tarp meno ir žiūrovo.

APIBENDRINIMAS:

- gilinimasis į gamtą, gyvūnus, žmogų;
- siurrealistinių vaizdų išvelgimas;
- menininko darbuose vyrauja magiškumas bei paslaptینگumas;
- tapybos jungimas su skulptūros menu;

- atsiskleidžiamas ryšys tarp meno ir žiūrovo.

2.2.4. Gyvūno kaip atskiros būtybės ryškinimas Wolfram Kampffmeyer kūrinuose

Wolfram Kampffmeyer – kompiuterinės animacijos specialistas iš Vokietijos.

Menininkas kuria gražias geometrinių formų gyvūnų skulptūras iš pastelinių spalvų popieriaus. (žr. 7 priedą, 11, 12 pav.). Skulptūros tarsi atgyja formuodamos 3D vaizdą. Jos nežemiškos bei paslaptingos. Vaizduojami gyvūnai susilieja su aplinka, jie tampa jos dalimi. Formuojamos atskiros erdvės. Menininkas skulptūroms suteikia minkštumo naudodamas švelnius pastelinius atspalvius. Žiūrovas tarytum saveikauja su vaizduojamais gyvūnais.

Apžvelgus menininko kūrybą, galima teigti, kad jam buvo svarbus gyvūno vaidmuo šiandieninėje visuomenėje. Jis į gyvūną žiūrėjo ne kaip į daiktą, bet kaip į atskirą gyvą būtybę.

APIBENDRINIMAS:

- skulptūroms išskirtinumo suteikia geometrinės formos bei atitinkamai parinktų spalvų popierius;
- 3D vaizdo atsiradimas;
- vaizduojamų gyvūnų susitapatinimas su aplinka;
- gyvūno vaidmens svarba šiandieninėje visuomenėje;
- gyvūno kaip atskiros būtybės ryškinimas.

2.2.5. Netradicinės aplinkos sukūrimas gyvūnui Brad Troemel darbuose

Brad Troemel yra amerikiečių dailininkas, rašytojas ir tinklaraštininkas, instruktorius.

Menininko kūryba intriguojanti, pritraukianti tikriausiai ne vieno žiūrovo dėmesį. Kūriniai tarytum hipnotizuoja, nukelia į paslaptinę erdvę. (žr. 8 priedą, 13, 14 pav.). Menininkas nevengia naujovių, kurias kuo puikiau taiko darbuose. Naudoja įvairias organines medžiagas, kaip stiklą. Nevengia ir vaivorykštės spalvų. Darbuose naudoja ir gyvus elementus, kaip skruozdes. Jos tarytum uždaromos plokščiame stikliniame inkubatoriuje, kuriame judėdamos piešia spalvotus tunelius.

Menininkas stengiasi ne tik užfiksuoti tam tikrą akimirką, bet siekia, kad ji tęstųsi kuo ilgiau.

APIBENDRINIMAS:

- paslaptingos erdvės sukūrimas;
- organinių medžiagų sujungimas su gyvaisiais elementais;
- spalvų įvedimas harmonizuoja bei išbaigia darbą;
- akimirkos įprasminimas bei siekis, kad ji tęstųsi kuo ilgiau.

IŠVADOS:

- tyrinėjant užsienio menininkų kūrybą pastebėta, jog gyvūno tema yra gana aktuali;
- gyvūnai vaizduojami tiesiogiai, o jų reikšmė slypi filosofiniame kontekste;
- vaizduojami skirtingi gyvūnai;
- atspindi aplinkos vertinimas;
- siekis žiūrovui sukelti teigiamus arba neigiamus jausmus.

3. GRAFIKOS DARBŲ CIKLAS „IŠNYKSTANTYS LAIKE“

3.1. Statistinis tyrimas

Dėl įvairių pavojų gyvojoje gamtoje kasmet sparčiai mažėja gyvūnų rūšių skaičius. Nykstančių gyvūnų skaičių fiksuoja Tarptautinė gamtos ir gamtos išteklių apsaugos sąjunga (angl. IUCN). David Burnie (2001, p. 9), pažymi, kad tarp retų ir nykstančių rūšių yra nemažai gerai žinomų rūšių, tokių kaip tigras, juodasis raganosis ir orangutangas, taip pat daug varliagyvių, žuvų, vabzdžių ir kitų bestuburių, kurių tikroji padėtis dažnai menkai žinoma.

Daugelis žmonių apgailestauja, kad išnyks tokie laukiniai gyvūnai, kaip tigrai, lokiai ir raganosiai, kuriuos jie mato zoologijos sode ar per televiziją, tačiau mažesnių ir ne tokių patrauklių gyvūnų praradimas retai kada juos sujaudina. Tačiau, daugelio biologų nuomone, bene didžiausia grėsmė, šiandien iškilusi mūsų planetoje, yra staigus dabar vykstantis bioįvairovės mažėjimas, kurį daugiausia lėmė buveinių niokojimas, tarša ir nežabotas eksploatavimas. Išnykus rūšims sutrinka ekologiniai ryšiai, todėl kyla pavojus, kad gamtoje egzistuojanti kontrolė bei pusiausvyra peržengs ribas ir galiausiai tie ryšiai nutrūks. Atsiradęs ekologinis nestabilumas turėtų pražūtingą poveikį ne tik augalijai ir gyvūnijai, bet ir žmonių gerovei.

Tyrimo tikslas - ne tik suteikti žinių apie nykstančias gyvūnų rūšis, bet ir parodyti jų įvairovę ir grožį, paskatinti gyvūnų saugojimą.

Siekiant kuo tikslesnės informacijos, duomenys buvo renkami iš Lietuvos Raudonosios knygos ir didžiausio ir išsamiausio pasaulio gyvūnijos žinyno. Duomenys padėjo atskleisti pasirinktų gyvūnų nykimo priežastis. Tyrimas buvo atliekamas išrenkant svarbiausius faktus: gyvūnų statusą, paplitimą, populiacijų gausumą, grėsmes ir apsaugą. Tyrimu išaiškinti pagrindiniai veiksniai, lemiantys, prisidedantys prie gyvūno nykimo ar ateityje gresiančio išnykimo. (žr. 1 priedą, 1 lent.).

APIBENDRINIMAS:

- Tarptautinė gamtos ir gamtos išteklių apsaugos sąjunga fiksuoja nykstančių gyvūnų skaičių;
- vyksta staigus bioįvairovės mažėjimas;
- ekologinis nestabilumas turės pražūtingą poveikį ne tik žmonėms, bet ir visiems gyviems organizmams;
- tyrimo metu buvo išaiškinti pagrindiniai veiksniai, lemiantys ar įtakojantys gyvūnų nykimą.

3.2. Kūrybiniai ieškojimai, idėjos formavimas

3.2.1. Kūrybinio darbo idėjos ieškojimas

Magistro darbą sudaro devynių darbų ciklas, pavadinimu „Išnykstantys laike“. Apmąstant diplominio darbo temą, lemiamą įtaką padarė ankstesni darbai bei gilinimasis į jausmų pasaulį, neregėtus vaizdinius. Taip pat lankymasis įvairiose parodose, aplinkos stebėjimas, bandymas įsijausti į autoriaus mintis bei pajusti jo ryšį su reprezentuojamais darbais.

Bakalauro darbe buvo vaizduojami realistiniai gyvūnai bei suabstraktintos žmogaus figūros (žr. 9 priedą, 15, 16, 17, 18, 19 pav.).

Pagrindines figūras – žmogų bei gyvūną buvo siekiama išryškinti, o foną prislopinti. Tam buvo naudojami švelnūs melsvi, žalsvi pasteliniai atspalviai, darbe dominavo dvi figūros. Taip pat įvestos kelios dėmės, kurios atitinkamai subalansavo kompoziciją ir tarsi bendrai viską apjungė. Kaip akcentas buvo įvedamos spalvotos rankos, kurių koloritas prasidėjo dažniausiai nuo šviesaus iki tamsesnio mėlyno tono. Spalva buvo pasirenkama ne atsitiktinai.

Gyvūnų figūros bakalauro darbe buvo nestatiškos. Skyrėsi jų formos, judėjimo kryptis, būsenos bei dydžiai. Vienos figūros atsidūrė antrame plane, kitos pirmame.

Magistro darbe atsisakoma žmogaus figūros. Priešingai nei bakalauro darbe šį kartą visas dėmesys skiriamas gyvūnui.

Magistro kaip ir bakalauro darbą norėta atlikti kuo moderniau, priimtinau įvairiai šiuolaikinei publikai. Idėjai atskleisti geriausiai tiko skaitmeninė spauda. Ilgainiui keitėsi ir eskizų variantai. Norėta kuo tobulesnių bei išbaigtesnių. Siekiant netradicinės ekspozicijos, buvo pasirinkta ir atitinkama medžiaga, kaip baltas matinis plastikas.

Pirminiai eskizai buvo paprasti, tarsi atskiros darbo detalės, fragmentai. Šį kartą buvo atsisakyta žmogaus fragmento, o visas dėmesys skiriamas gyvūnui. Darbe vyrauja dažniausiai du motyvai, abu realistiniai: žmogaus ir augalo ar kito gamtos elemento. Tinkamai parinktas fonas, daro darbą vientisą, užbaigtą.

Gyvūnas¹² – judantis, reaguojantis ir jaučiantis organizmas, mintantis gamtinėmis medžiagomis.

Fonas¹³ (pranc. *fond*. - pagrindas, pamatas) - spalva arba tonas, ant kurio tapoma. Kitaip dar vadinama tolimuoju paveikslo planu, prieš kurį išdėstomi artimojo plano objektai.

¹²Wikižodynas, Gyvūnas. [žiūrėta 2014-11-24] Prieiga per internetą: <<http://lt.wiktionary.org/wiki/gyv%C5%ABnas>>.

¹³ Tarptautinių žodžių žodynas, Fonas. [žiūrėta 2014-11-24] Prieiga per internetą: <<http://zodis.eu/reiksme/fonas>>.

APIBENDRINIMAS:

- magistro darbą sudaro devynių darbų ciklas, pavadinimu „Išnykstantys laike“;
- modernus, šiuolaikiškas darbo pateikimas;
- darbe dažniausiai vyrauja dvi realistinės figūros: viena - gyvūnas, antra – augalo motyvas ar kitas gamtos elementas;
- išskiriamos ir analizuojamos gyvūno bei fono sąvokos.

3.2.2. Eskių kūrimas

Apsisprendus kokie objektai bus vaizduojami, prasidėjo eskių kūrimas. Iš pradžių eskizai skyrėsi vieni nuo kitų, stengtasi padaryti jų kuo daugiau ir kad skirtųsi vienas nuo kito. Išsiaiškinta, kokie variantai bus pasirinkti. Pradėjus maketuoti eskizus, panaudotos pieštos gyvūnų figūros bei augalų motyvai ar kiti gamtos elementai. Pavyko viską sklandžiai suderinti ir sukompnuoti taip, kad būtų dermė tarp elementų. Neaišku buvo tik kaip kompozicijos derės tarpusavyje, todėl teko nemažą pluoštą jų atsispausdinti po kelis tos pačios kompozicijos skirtingus variantus. Gyvūnai ir kiti vaizduojami elementai išliko tie patys, tik buvo manipuluojama jų dydžiais. Taip pat renkami skirtingi motyvai, kad kompozicijose niekas nesikartotų. Erdvė paliekama minimali. Kuriant eskizus ir kompozicijas, panaudotos kompiuterinių technologijų programos. Norėta darniai sujungti kompozicijas bei panaudoti kompiuterinės grafikos žinias, kurios buvo įgytos studijų laikotarpyje.

Darbai palaipsniui buvo taisomi, tobulinami. Visa surinkta medžiaga buvo apdorota ir paruošta, kad būtų sistemingas jos tolimesnis naudojimas kompozicijų variacijoms kurti.

Kuriant kompozicijas kiekvieno ciklo dalyje siekta įvesti kuo daugiau skirtingų, augalų motyvų, kad būtų iš ko rinktis. Kiekvienas darbas – tai atskiras gyvūnų ir tam tikrų gamtos elementų derinys. Kompozicijos pakankamai laisvos, nesuvaržytos. Visose kompozicijose vyrauja pilki tonai.

Dirbant kompiuteriu, pasiekti rezultatai buvo pakankamai geri. Buvo išnaudota nemažai programų teikiamų galimybių.

APIBENDRINIMAS:

- maketuojant eskizus, panaudotos pieštos gyvūnų figūros bei tam tikri augalų motyvai ar pasirinkti kiti gamtos elementai;
- kuriant eskizus ir kompozicijas, panaudotos kompiuterinių technologijų programos;
- visa surinkta medžiaga apdorojama ir ruošiamas kompozicijų kūrimui;
- siekiama įvesti kuo daugiau skirtingų augalų, gamtos motyvų, kad būtų iš ko rinktis;
- išnaudota nemažai programų teikiamų galimybių.

3.3. Kūrybinio darbo technologinis procesas, darbo priemonės, eiga

Magistro darbą nuspręsta atlikti viena pasirinkta technika – skaitmenine spauda. Pateikiamas išsamus baigiamojo darbo technologijos procesas.

Nusprendus, kad darbe bus naudojama skaitmeninės spaudos technika, prasidėjo įvairiapusis eskizų kūrimas. Pirmiausia, norint kurti eskizus, reikėjo susirinkti kuo daugiau vertingos ir naudingos medžiagos darbui. Išsirinkti menami objektai, kurių vizija ilgainiui išryškėja.

Kitas etapas – piešinių skenavimas ir jų perkėlimas į kompiuterį. Skenuoti piešiniai buvo dar minimaliai apdorojami „Adobe Photoshop“ programa. Naudojant „CorelDraw X3“ programą, sukurta nemažai kompiuterinių kompozicijų, skirtingų jos variantų. Atrinkti variantai vėliau buvo tobulinami, keičiamos minimalios smulkmenos, objektų dydžiai. Turint didžiąją dalį darbų, bandoma jiems parinkti foną bei sukombinuoti erdvėje.

Paskutinis etapas – darbų pateikimas. Kadangi darbai perkelti ant netradicinio paviršiaus, teko sugalvoti kitokį jų pakabinimo variantą nei įprasta.

APIBENDRINIMAS:

- magistro darbas atliktas skaitmeninės spaudos technika;
- surinktos medžiagos sisteminimas;
- piešiniai buvo skenuoti bei perkelti į kompiuterį;
- kuriamos kompozicijos, iš kurių atsirenkami geriausi kompoziciniai variantai;
- kompozicijų derinimas tarpusavyje;
- galutinis darbų paruošimas ekspozicijai.

3.4. Darbo koncepcija

Magistro darbų kolekcijoje „Išnykstantys laike“ vaizduojami realistiniai gyvūnai bei hiperbolizuoti augalų, gamtos motyvai. Šiuo darbu siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į nykstančius gyvūnus bei žmogų, kuris susimąsto apie savo naikinančią įtaką viskam, kas gyva mūsų planetoje - Žemėje.

Kiekviename darbe vaizduojami skirtingi gyvūnai su jiems atitinkamai parinktais augalų, gamtos motyvais. Skirtingą gyvūnų bei pavienių elementų pasirinkimą įtakojo noras sudaryti kuo įvairesnes kompozicijas. Formatas išlieka tas pats, tik skiriasi gyvūnų judėjimo padėtis, išraiška. Kažkur tolumoje atsiranda pavienės gyvūno detalės ar kiti prieš tai minėti elementai. Darbuose dažniausiai jie yra didesni už patį gyvūną. Išnykstančios figūros dalis rodo laikinumą, trapumą laike.

Visi gyvūnai pasižymi specifiniu charakteriu, kuris puikiai jį išskiria iš kitų gyvūnų. Daugumos jų veiduose galima įžvelgti laukimo baimę, nerimą. Visi jie ganėtinai pažeidžiami, besiblaškantys.

Laikumo bei trapumo įspūdį padeda sustiprinti baltas fonas, kuris neblogai subalansuoja kompozicijos visumą. Gyvūnai tarytum vaikščioja, šuoluoja, ilsisi beorėje erdvėje, tuštumoje. Visa tai galima apibūdinti kaip sąstingį, akimirkos sustabdymą bei jos gražinimą kelis kartus. Taip pat sukurtą vaizdą galima apibūdinti kaip gyvūno norą bei siekį kuo ilgiau išlikti.

APIBENDRINIMAS:

- darbe vaizduojami realistiniai gyvūnų bei gamtos elementų fragmentai;
- charakterio suteikimas vaizduojamiems gyvūnams;
- atitinkamai parinktas fonas puikiai apjungia kompoziciją;
- darnios devynių grafikos darbų kolekcijos sukūrimas.

3.5. Darbo analizė

Surinkus ir išanalizavus aktualią temos medžiagą, sukurta devynių darbų kolekcija „Išnykstantys laike“. Ji atlikta skaitmeninės spaudos būdu ant tam tikro dydžio balto matinio plastiko plokščių.

Kiekvienas kolekcijos darbas yra individuali bei savita kompozicija. Visos kartu jos sudaro atitinkamą visumą bei viena kitą kuo puikiausiai papildo. Visą kolekciją apjungia baltas fonas, kuris imituoja galbūt ir pradžia, bet kartu ir negailestingą pabaigą.

Pirmoje kolekcijos kompozicijoje (žr. 13 priedą, 29 pav.) vaizduojami du objektai: voverė ir riešuto kevalas. Voverė vaizduojama žymiai mažesnė nei yra iš tikrųjų. Ji tartum atsispiria nuo riešuto kevalo ir šoka į negailestingą tuštumą, į nebūtį. Voverės veidas detaliai analizuojamas, o kūnas, atvirkščiai, naikinamas. Tam pasitelkiamas kūną formuojantis minimalus kontūras, susidedantis iš daugybės mažų taškelių. Uodegos kaip ir veido struktūra paliekama gan aiški. Riešuto kevalas formuojamas linijomis neužpildant jo pilkais toniniais perėjimais. Jis paliekamas skaidrus tarytum peršviečiamas. Riešuto kevalas pasižymi didyde, tvirtumu, o gyvūnas - menkumu, trapumu. Erdvė paliekama minimali. Visas veiksmas vyksta apatinėje kompozicijos dalyje.

Antroje kolekcijos kompozicijoje (žr. 14 priedą, 30 pav.) vaizduojamas kitas objektas – tai Raudonkojė kariama. Šį kartą kompozicijoje neįvedamas joks kitas gamtos elementas. Kompozicija susideda iš to paties paukščio, vaizduojamo tris kartus. Pirmoji paukščio figūra yra aiški: matomos visos jo detalės. Antroji paukščio figūra palaipsniui kyla į viršų, matoma tik pusė figūros, kuri jau nebe tokia ryški. Trečioji figūra, tai paukščio galva, kuri jau palaipsniui nykstanti, ją sudaro tik trapus, neapibrėžtas kontūras. Trečiosios figūros žvilgsnis nukreipiamas į pirmosios. Tai tarytum sąveika dabarties su ateitimi. Ryškiai balansuojama ant išnykimo ribos, kuri po truputį artėja.

Trečioje kolekcijos kompozicijoje (žr. 15 priedą, 31 pav.) atsiranda kiti objektai – Šiaurės Amerikos dygliuotis bei augalo motyvas. Augalas vėl vaizduojamas didesnis nei yra iš tiesų. Jis taip pat susideda iš smulkių taškelių. Jie švelniai formuoja kontūrą, kuris kartais specialiai pastorinamas, apsunkinamas, kad augalas įgautų dar didesnę svorį ir gyvūną nustelbų savo didybe. Gyvūnas kaip ir trečioje kompozicijoje yra pilnatūris, įgaunantis tam tikrą formą. Augalas tampa tarytum jo atspindžiu šešėliu, kuris vis bando jo nepaleisti, bet ilgainiui gyvūnas nuo jo atsiskiria, jis tampa besvoriu ir pakyla beorėje erdvėje, kuroje be jo ir augalo daugiau nieko nėra, kas jam padėtų.

Ketvirtoje kolekcijos kompozicijoje (žr. 16 priedą, 32 pav.) vaizduojamas baltasis kiškis. Kaip ir antroje kompozicijoje, taip ir ketvirtoje - nenaudojamas joks augalo motyvas.

Manipuliuojama to paties gyvūno figūromis. Pirmoji figūra saveikauja su antrąja. Jos tarytum tampa vienalyčiu objektu. Tik antroji figūra pasidaro blankesnė, mažiau matoma. Ji lyg ir bando atsiskirti nuo savo pirminio kūno. Galiausiai lieka tik užuomina į kūną, kurią formuoja baltojo kiškio galva bei truputis tirpstančio kūno fragmento. Paveikslo erdvė tampa užpildyta, išbaigta.

Penktoje kolekcijos kompozicijoje (žr. 17 priedą, 33 pav.) vėl vaizduojami du atskiri objektai: mažoji panda bei augalo motyvas. Gyvūnas tampa perregimu, nuogu, nematomu. Jis įsilieja, susitapatina su aplinka ir tampa jos dalimi. Jo draugu tampa gležni augalo lapai, kurie palapsniui virsta milžiniškais, viską gožiančiais. Gyvūno išraikoje neatsispindi išgąstis ar neigiamos emocijos. Jis gan ramus, patiklus ir dar nežinantis, kas jo laukia. Erdvė kaip ir kitose kompozicijose paliekama minimali, nenaudojama papildomų elementų siekiant išlaikyti harmoningą visumą.

Šeštoje kolekcijos kompozicijoje (žr. 18 priedą, 34 pav.) atsiranda trys figūros: sabalas, medžio rievės fragmentas ir atskiras žiedinis jos lankas. Gyvūnas ir vėl apnuoginamas. Jo veidas išryškinamas, o kūnas paslepiamas paliekant tik minimalią užuominą. Gyvūnas tampa paslaptingu, jo žvilgsnis ganėtinai skvarbus, sunerimęs, nustebeš. Sabalas lyg ir nujaučia artėjančią grėsmę, bet niekaip negali išsivaduoti. Gyvūnas įkalintas medžio rievės žiede, iš kurio jokiais būdais negali ištrūkti. Visai šalia žiedo įsitvirtinęs medžio rievės fragmentas, kuris lyg batutas laukia išsivaduojančios aukos. Visas veiksmas vyksta minimalioje erdvėje, kurioje laikas jau nebeegzistuoja.

Septintoje kolekcijos kompozicijoje (žr. 19 priedą, 35 pav.) vaizduojami trys objektai: Japonijos gervė ir du atskiri lapų deriniai. Paukštis nerimastingai plasnoja beorėje erdvėje. Jis tampa gležnu aplinkoje, kuri jį supa. Šiuo atveju yra augalų lapai. Vieni iš jų vos nesusitapatina su gyvūnu: jie tampa paukščio dalimi, atkartoja jo sparnų mostus, kiti lapai išnyra pirmame plane. Vėl gyvūnas tampa atskirties tašku. Lapai - tai lyg maža užuomina, o pagrindinis veiksmas vyksta centre.

Aštuntoje kolekcijos kompozicijoje (žr. 20 priedą, 36 pav.) vaizduojami taip pat trys objektai: augalo šakelė ir dvi poliarinės lapės figūros. Viena lapė kitai tampa prieglobsčiu, menama vieta, kuri laikinai ją saugo. Augalo šakelė tartum įsiskverbia į šį duetą ir jį laiko. Gyvūnai tampa mažyčiais elementais, kabančiais ant šakos. Jie paverčiami mažu, vienalyčiu junginiu. Erdvė kaip ir anksčiau aprašytose kompozicijose – minimali.

Paskutinėje kolekcijos kompozicijoje (žr. 21 priedą, 37 pav.) lieka dvi figūros: medlaidis ir tam tikras augalo motyvas. Jie sąveikauja tarpusavyje. Augalo vidus išraizgytas daugybe nesuskaičiuojamų gijų, kurios atrodo, kaip labirintas be konkretaus išėjimo. Gyvūnas bando sektis, bet darosi jam vis sunkiau ir sunkiau pasiekti savo tikslą.

APIBENDRINIMAS:

- devyniose darbų kompozicijose vaizduojami skirtingi gyvūnų bei gamtos elementų fragmentai;
- baltas fonas kuo puikiausiai apjungia visas kompozicijas;
- visuose darbuose vyrauja minimali erdvė;
- sukurta vieninga devynių darbų kolekcija, pavadinimu „Išnykstantys laike“.

IŠVADOS

- Ištyrus gyvūno subjekto analizavimą filosofiniame kontekste, paaiškėjo, jog gyvūnai žmogui nėra vien fiziniai objektai. Tiek žmogus, tiek gyvūnas vienas kitam jaučia tarpusavio empatiją.
- Tyrimo metu buvo išaiškinti pagrindiniai veiksniai, lemiantys ar įtakojantys gyvūnų nykimą.
- Paaiškėjo, kad religija – tai viena iš gyvūno kaip žemesnės nei žmogus būtybės vertinimo priežastis;
- Nagrinėjant G. W. F. Hegelio knygą „Dvasios fenomenologija“ išryškėjo skiriamieji požymiai leidžiantys gyvūnams save išskirti iš bendrybės.
- Surinkti faktai parodė, kad analogiškai mums savybė, nulemianti gyvūnų elgesį, siejasi su jų egoistinę struktūrą liudijančiu intymumu.
- Taikant teorinę analizę darbams pagrįsti, buvo analizuojami tokių menininkų kaip Birutės Zokaitytės, Daumanto Kučo, Cai Guo-Qiang, Tasha Lewis, Willy Verginer, Wolfram Kampffmeyer, Brad Troemel kūryba, todėl galima teigti, kad šie konkretūs autoriai padarė didžiausią įtaką kuriant kolekciją.
- Ištyrinėjus pasirinktų lietuvių menininkų kūrybą, pastebėta, jog juose vaizduojami ne vien žmonės bet ir gyvūnai.
- Pastebėta, kad menininkų darbuose aktuali tema – gyvūnų kaip atskirų būtybių vaizdavimas.
- Paaiškėjo, kad gyvūnai vaizduojami tiesiogiai, o jų reikšmė slypi filosofiniame kontekste.
- Įžvelgtas nagrinėjamų menininkų siekis vaizduoti skirtingus gyvūnus sukuriant jiems netradicinę aplinką.
- Išanalizuoti panašios tematikos vaizduojamosios dailės kūrinių pavyzdžiai rodo, kad gyvūnai yra nagrinėjami Lietuvos bei užsienio menininkų darbuose.
- Gyvūnų tematika vaizduojamosios dailės kūrinių pavyzdžiuose rodo, kad menininkai noriai juos vaizduoja norėdami perteikti dažniausiai opias šių laikų problemas, susijusias su mus supančia aplinka, gamta.
- Išnagrinėjus lietuvių bei užsienio menininkų kūrybą, galima teigti, kad jie savo kūriniuose bandė atskleisti vidinius gyvūnų išgyvenimus, sukuriant jiems darnią bei harmoningą aplinką, nepiknaudžiaujant kitomis pagalbėmis priemonėmis.
- Išskirtos ir išanalizuotos gyvūno bei fono sąvokos.

- Tendencingai darbuose vyrauja dvi realistinės figūros: viena - gyvūnas, antra – augalo motyvas ar kitas gamtos elementas;
- Įgyvendinta idėja darbą pateikti moderniai bei šiuolaikiškai. Kolekcija atlikta skaitmeninės spaudos būdu, ant tam tikro dydžio balto matinio plastiko plokščių.
- Maketuojant eskizus, panaudotos pieštos gyvūnų figūros bei tam tikri augalų motyvai ar pasirinkti kiti gamtos elementai. Remiantis eskizais sukurta galutinė kolekcija.
- Įvedus skirtingų augalų, gamtos motyvų, padidėjo kompozicijų variacijų skaičius, visa tai kolekcijai suteikia solidumo.
- Naudojant „Adobe Photoshop“ ir „Corel Draw X3“ programą buvo įgyvendintas išsikeltas tikslas. Sukurti kolekcijai tinkantys darbai, kuriuose persipina balto fono ir taškų ritmika, darniai jungianti kolekcijos darbus.
- Charakterio suteikimas vaizduojamiems gyvūnams juos padarė išskirtinius. Kadangi jie sukurti, naudojant individualią raiškos priemonę vėliau juos perkeliant į skaitmeną.
- Išanalizavus visas kompozicijas galima teigti, kad atitinkamai parinktas fonas puikiai apjungia kompoziciją.
- Atliktas kūrybinis darbas – grafikos darbų ciklas „Išnykstantys laike“, kuriuo buvo siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į nykstančius gyvūnus ir žmogų, kuris susimąsto apie savo naikinančią įtaką viskam, kas gyva mūsų planetoje - Žemėje.

BIBLIOGRAFIJA

KNYGOS:

1. Burneckienė I, Lesauskienė V., Referato, kursinio ir bakalauro darbo rengimo metodinės rekomendacijos. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2010;
2. Burnie D., Gyvūnai. Vilnius: Alma litera, 2002;
3. Garbačiauskas R., Tamošiūnas T., Metodiniai patarimai rengiantiems dailės magistrantūros baigiamuosius darbus. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2006;
4. Gombrich H. E., Dailė ir iliuzija. ALK: Alma litera, 2000;
5. Hegelis F. W. G., Dvasios fenomenologija. Vilnius: prada, 1997;
6. Lietuvos Respublikos Aplinkos Ministerija. Lietuvos raudonoji knyga. Vilnius: Lututė, 2007;
7. Rienecker L., Jørgensen S. P., Kaip rašyti mokslinį darbą. Aidai, 2003.

INTERNETINIAI ŠALTINIAI:

8. Encyclopedia Britannica. Georg Wilhelm Friedrich Hegel. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/259378/Georg-Wilhelm-Friedrich-Hegel>>;
9. <https://artsy.net/>, Cai Guo-Qiang. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<https://artsy.net/artist/cai-guo-qiang>>;
10. http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page, Cai Guo-Qiang. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <http://en.wikipedia.org/wiki/Cai_Guo-Qiang>;
11. <http://lituania-bologna.eu/>, Birutė Zokaitytė. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://lituania-bologna.eu/lt/954988>>;
12. <http://www.caiguoqiang.com/>, Cai Guo-Qiang. Artist' s bio. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.caiguoqiang.com/artists-bio>>;
13. <http://www.tashalewis.info/>, Tasha Lewis. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.tashalewis.info/>>;
14. <http://www.zodynas.lt/>, Idealizmas. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/i/idealizmas>>;
15. Printing house Spauda 1574. Hėgelio dvasios fenomenologijos akademinis aspektas. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.spauda.lt/plato/hegel-acad.htm>>;
16. Simonaitytė K., Sužinok, kaip pasikeitė Raudonasis rūšių sąrašas. 2013-11-27, 21:00 [žiūrėta 2014-05-24] Prieiga per internetą: <<http://grynas.delfi.lt/gamta/suzinok-kaip-pasikeite-raudonasis-rusiu-sarasas.d?id=63392970>>;
17. Tarptautinių žodžių žodynas, Fonas. [žiūrėta 2014-11-24] Prieiga per internetą: <<http://zodis.eu/reiksme/fonas>>;
18. The Husserl Page. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.husserlpage.com/>>;
19. Vabalaitė M. R., Hegelio etika. Mokomasis-metodinis leidinys. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.biblioteka.vpu.lt/elvpu/44834.pdf>>;

20. Večerskis D., Gyvūnas – subjektas. Fenomenologinė perspektyva. [žiūrėta 2014-05-24]. Prieiga per internetą: <<http://www.biblioteka.vpu.lt/zmogusirzodis/PDF/filosofija/2004/vecerskis.pdf>>;
21. Vikipedija Laisvoji enciklopedija. Edmund Husserl. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Edmund_Husserl>;
22. Vikipedija Laisvoji enciklopedija. Fenomenologija. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <<http://lt.wikipedia.org/wiki/Fenomenologija>>;
23. Vikipedija Laisvoji enciklopedija. Georg Wilhelm Friedrich Hegel. [žiūrėta 2015-01-02]. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Georg_Wilhelm_Friedrich_Hegel>
24. Vikižodynas, Gyvūnas. [žiūrėta 2014-11-24] Prieiga per internetą: <<http://lt.wiktionary.org/wiki/gyv%C5%ABnas>>;
25. Vilniaus dailės akademijos autorinės juvelyrikos galerija “ARgenTum”, Daumantas Kučas. Miniatiūrų paroda. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.argentum.lt/index.php?mact=News,cntnt01,print,0&cntnt01articleid=67&cntnt01showtemplate=false&cntnt01returnid=51>>;
26. Žukauskaitė A., Metamorfozės: filosofija ir gyvūniškumas. In *Filosofiniai tyrimai: ribų problema* [interaktyvus]. 2006, [nr.] 9 [žiūrėta 2014-12-10] Prieiga per internetą: <<http://lkti.lt/athena/pdf/1/71-81.pdf>>.

ILIUSTRACIJOS:

27. DIS Magazine, Brad Troemel. [žiūrėta 2014-11-01]. Prieiga per internetą: <<http://dismagazine.com/blog/68164/brad-troemel-%e2%8e%ae-livework-tomorrow-gallery/>>;
28. Fructus Artis, Birutė Zokaitytė. Grafika. [žiūrėta 2014-11-01]. Prieiga per internetą: <<http://www.fructusartis.lt/goods/cat,3002/sub,3305/GRAFIKA/Birute-Zokaityte-1968/>>;
29. <http://www.baltart.lt/>, Birutė Zokaitytė. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.baltart.lt/?id=2&lang=&Sid=82&style=29>>;
30. <http://www.graphic.lt/>, Birutė Zokaitytė. [žiūrėta 2014-11-01]. Prieiga per internetą: <<http://www.graphic.lt/menininkai/birute-zokaityte>>;
31. Jobson C., Magnetized Cyanotype Butterfly Installations by Tasha Lewis. [interaktyvus]. 2012 spalio [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.thisiscolossal.com/2012/10/magnetized-cyanotype-butterfly-installations-by-tasha-lewis/>>;
32. Modernaus meno centras, Birutė Zokaitytė. [žiūrėta 2014-11-28]. Prieiga per internetą: <<http://mmcentras.lt/?id=2&lang=lt&Sid=68&style=34&dis=>>>;
33. Tomorrowgallery, Brad Troemel. [žiūrėta 2014-11-01]. Prieiga per internetą: <<http://tomorrowgallery.info/index.php?/current/vice-versa/>>.

PRIEDAI

Gyvūnas	Statusas	Paplitimas	Populiacijų gausumas	Grėsmės ir apsauga
Baltasis kiškis ¹⁴ Lepus timidus Linnaeus, 1758	Į Lietuvos Raudonąją knygą, rūšis įrašyta nuo 1989 m. Įrašyta į Berno konvencijos III priedą.	Eurazijos tundrose, miškų ir iš dalies miškastepių zonose. Randama beveik visoje Lietuvoje, bet ne visuose miškuose. Dažnesnė yra Šiaurės Rytų ir Pietryčių Lietuvos bei kai kuriuose Vakarų Lietuvos miškuose.	Populiacijos gausumui turi įtakos atskirų metų klimato sąlygos, todėl jis nepastovus. Apskaitos duomenimis, daugiausia baltųjų kiškių Lietuvoje XX a. antroje pusėje buvo 7-8 dešimtmečiais ir antroje paskutinio dešimtmečio pusėje (apie 5-7 tūkst.). Nors vėliau šių žvėrelių apskaita nebovo atlikta, jų skaičius pastaraisiais metais vertinamas kaip palyginti stabiles. Vidutinis baltųjų kiškių tankumas gyvenamuose miškuose yra apie 6 ind./1000 ha, o didžiausias tankumas atskiruose masyvuose – iki 20 ind./1000 ha.	Tinkamų buveinių mažėjimas dėl pelkių ir pelkėtų miškų sausinimo, taip pat kai kurių plėšrūnų (lapių, usūrinių šunų, kiaunių) gausa. Svarbu išsaugoti šiems žvėreliams tinkamas buveines, sumažinti plėšrūnų skaičių.
Japonijos gervė ¹⁵ Grus japonensis	Nykstanti	Azijos r. dalis	Apsaugos priemonių dėka Japonijos gervių pagausėjo nuo 20 1920 m. iki maždaug 600.	Medžioklė.
Mažoji panda ¹⁰ Ailurus fulgens	Nykstanti	Nuo Pietų iki Pietryčių Azijos. Pagrindinės buveinės – tankūs vidutinio klimato kalnų miškai 1800-4000 m. aukštyje.	-	Plėšrūnų gausa.
Medlaižys ¹¹ Mellivora capensis	Mažesnė grėsmė	V., Centr., R. ir P. Afrika, V. ir P. Azija	-	Plėšrūnų pavojus.
Paprastoji voverė ¹² Sciurus vulgaris	Mažesnė grėsmė	Nuo Europos vakarinės dalies iki Azijos rytinės dalies	-	Plėšrūnų pavojus.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Aplinkos Ministerija. **Lietuvos raudonoji knyga**. Vilnius: Lututė, 2007

^{15,10, 11, 12, 13, 14, 15, 16} Burnie D. **Gyvūnai**. Vilnius: Alma litera, 2002.

Poliarinė lapė ¹³ Alopex lagopus	Paplitusi	Š. Kanada, Aliaska, Grenlandija, Š. Europa, Š. Azija	Dauginimasis glaudžiai susijęs su maisto ištekliais: kai lemingų daug, vienoje vadoje gimsta daugiau kaip 15 jauniklių, o vidutiniškais metais vados dydis – 6-10.	Plėšrūnų pavojus.
Raudonkojė kariama ¹⁴ Cariama cristatus	Paplitusi vietos mastu.	Pietų Amerikos rytinė dalis	-	Plėšrūnų pavojus.
Sabalas ¹⁵ Martes zibellina	Nykstantis	Š. ir R. Azija	-	Medžioklė. Plėšrūnų pavojus.
Šiaurės Amerikos dygliuotis ¹⁶ Erethizon dorsatum	Paplitęs	Kanada, JAV	-	Plėšrūnų pavojus.

2 priedas. Gyvūno vaizdavimas meno kūrinuose

1 pav. **Birutė Zokaitytė, mišri technika, „Nuoširdumas“**

Iš tinklapio: < <http://www.graphic.lt/siandien-pristatome/11-oji-baltijos-saliu-grafikos-meno-bienale-kaliningrad-konigsberg-2013-kaliningrado-meno-muziejuje/5809>>

2 pav. **Birutė Zokaitytė, grafika, „Ką galvoji apie pieną“**

Iš tinklapio: < <http://www.mmcentras.lt/?id=2&lang=lt&Sid=68&style=36&dis=>>>

3 pav. **Daumantas Kučas**, skulptūra, „Katyte“, h-19 cm, 2010
Iš tinklapio: < <http://daumanto-kuco-skulpturos.blogspot.com/> >

4 pav. **Daumantas Kučas**, skulptūra, „Muzikyte“, h-17.5 cm, 2008
Iš tinklapio: < <http://daumanto-kuco-skulpturos.blogspot.com/> >

5 pav. **Cai Guo-Qiang, instaliacija, „Be pavadinimo“**
Iš tinklapio: < <http://monmary.com/2014/03/>>

6 pav. **Cai Guo-Qiang, instaliacija, „Falling Back to Earth“**
Iš tinklapio: < <http://dailyserving.com/2014/01/cai-guo-qiang-falling-back-to-earth-at-the-queensland-gallery-of-modern-art/>>

7 pav. Tasha Lewis, instaliacija, „Be pavadinimo“

Iš tinklapio: < <http://www.etoday.ru/2013/01/momenty-tayaniya-tasha-lewis.php>>

8 pav. Tasha Lewis, instaliacija, „Be pavadinimo“

Iš tinklapio: < <http://www.etoday.ru/2013/01/momenty-tayaniya-tasha-lewis.php>>

9 pav. **Willy Verginer, medis, akrilas, „The dark side of the bull“**
Iš tinklapio: < <http://www.verginer.com/eng/lavori.php> >

10 pav. **Willy Verginer, medis, akrilas, „Spring slippers“**
Iš tinklapio: < <http://www.verginer.com/eng/lavori.php> >

11 pav. **Wolfram Kampffmeyer, popierius, „Be pavadinimo“**
Iš tinklapio: < <http://www.boredpanda.com/diy-paper-sculptures-paperwolf-wolfram-kampffmeyer/>>

12 pav. **Wolfram Kampffmeyer, popierius, „Be pavadinimo“**
Iš tinklapio: < <http://www.boredpanda.com/diy-paper-sculptures-paperwolf-wolfram-kampffmeyer/>>

13 pav. **Brad Troemel, instaliacija „Be pavadinimo“**

Iš tinklapio: < <http://dismagazine.com/blog/68164/brad-troemel-%e2%8e%ae-livework-tomorrow-gallery/> >

14 pav. **Brad Troemel, hidrografijos plėvelė, varžtai „P.H.I.S.H: Pink Hydrographic Integrated Fish Swims Horizontally“, 2013**

Iš tinklapio: < <http://main.bradtroemel.com/> >

9 priedas. Ankstesnių darbų eskizai

15 pav. **Eskizas 1**

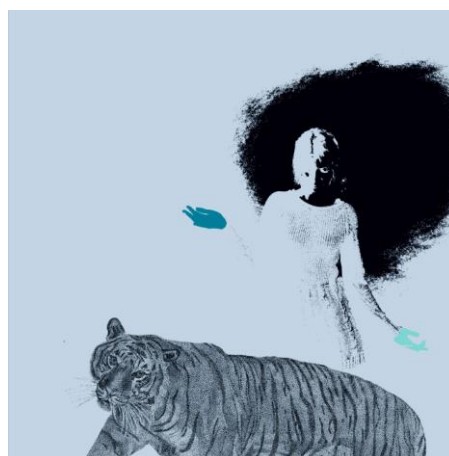
16 pav. **Eskizas 2**

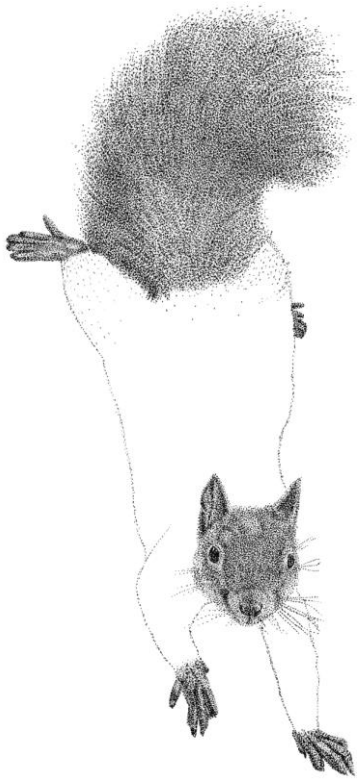
17 pav. **Eskizas 3**

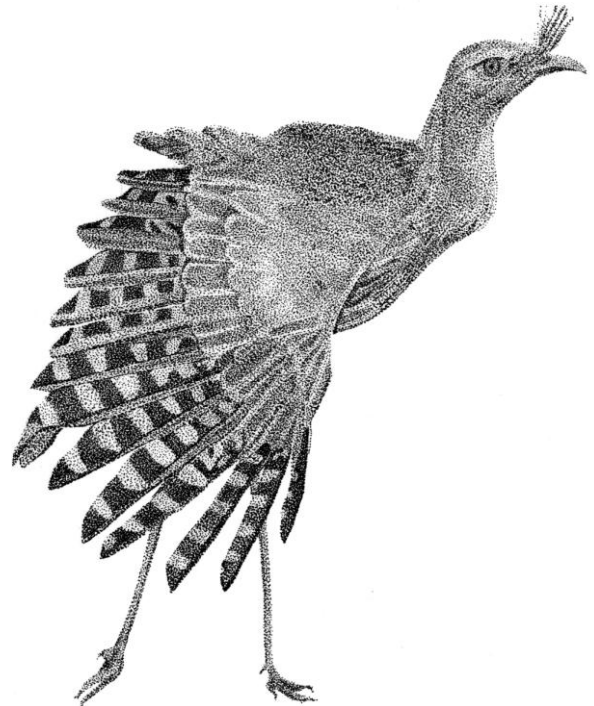
18 pav. **Eskizas 4**

19 pav. **Eskizas 5**

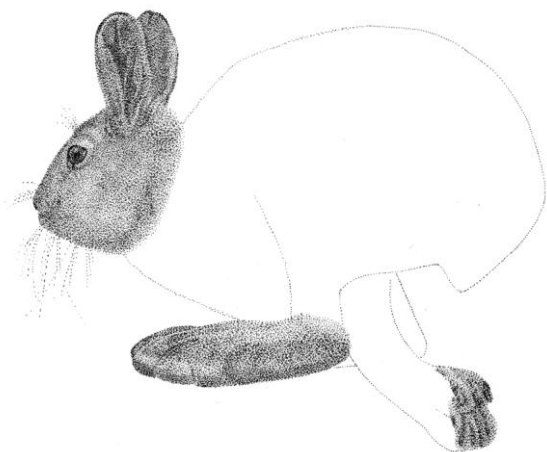
20 pav. „Paprastoji voverė“

21 pav. „Raudonkojė kariama“

22 pav. „Šiaurės Amerikos dygliuotis“

23 pav. „Baltasis kiškis“

24 pav. „Mažoji panda“

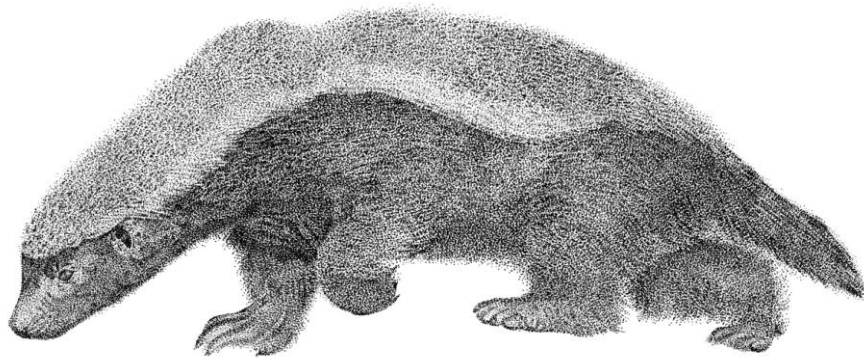
25 pav. „Sabalas“

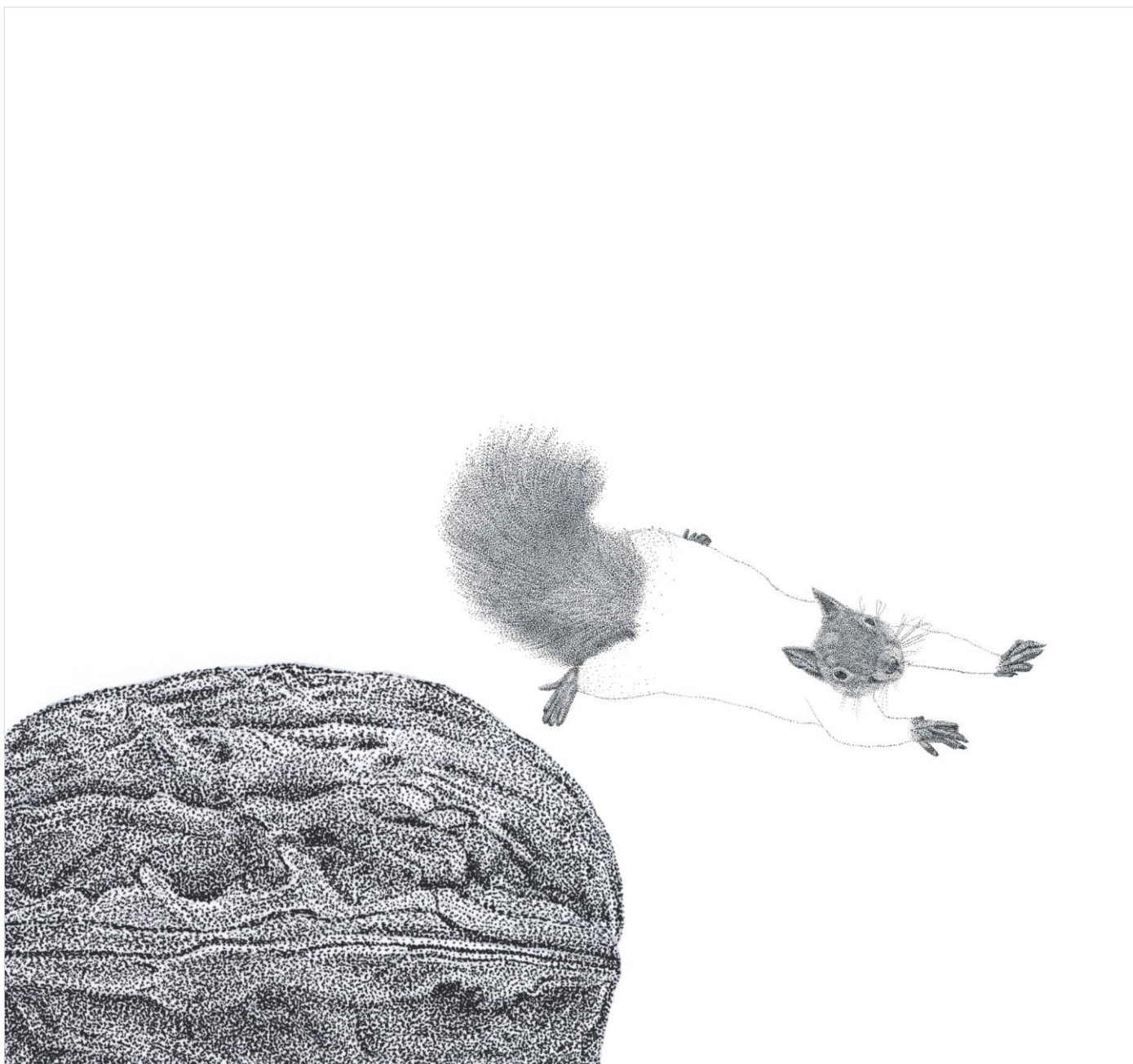
26 pav. „Japonijos gervė“

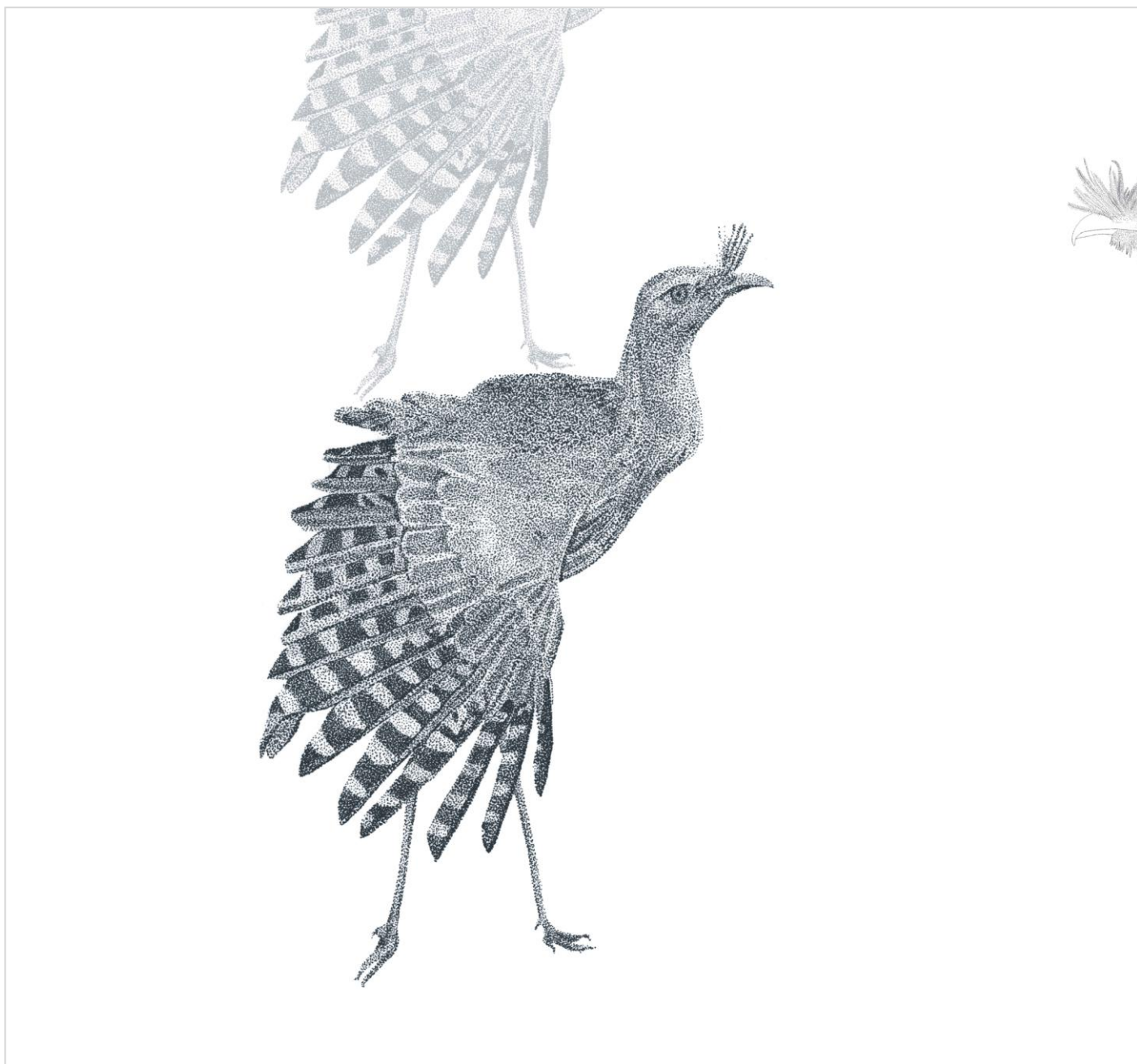
27 pav. „Poliarinė lapė“

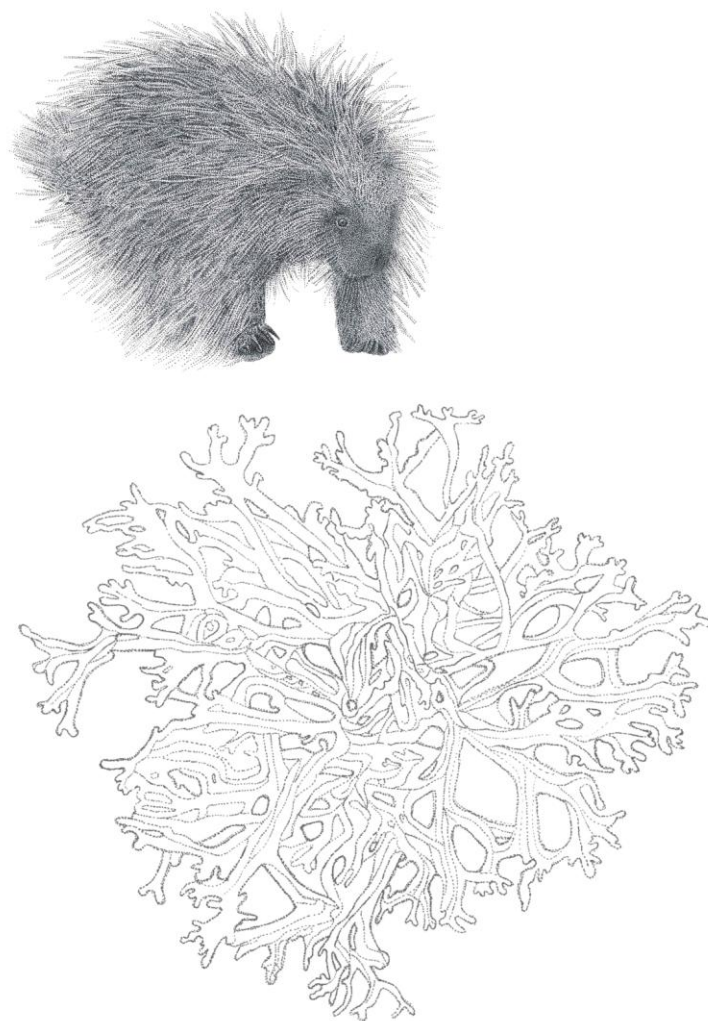
28 pav. „Medlaižys“

29 pav. Kompozicija 1

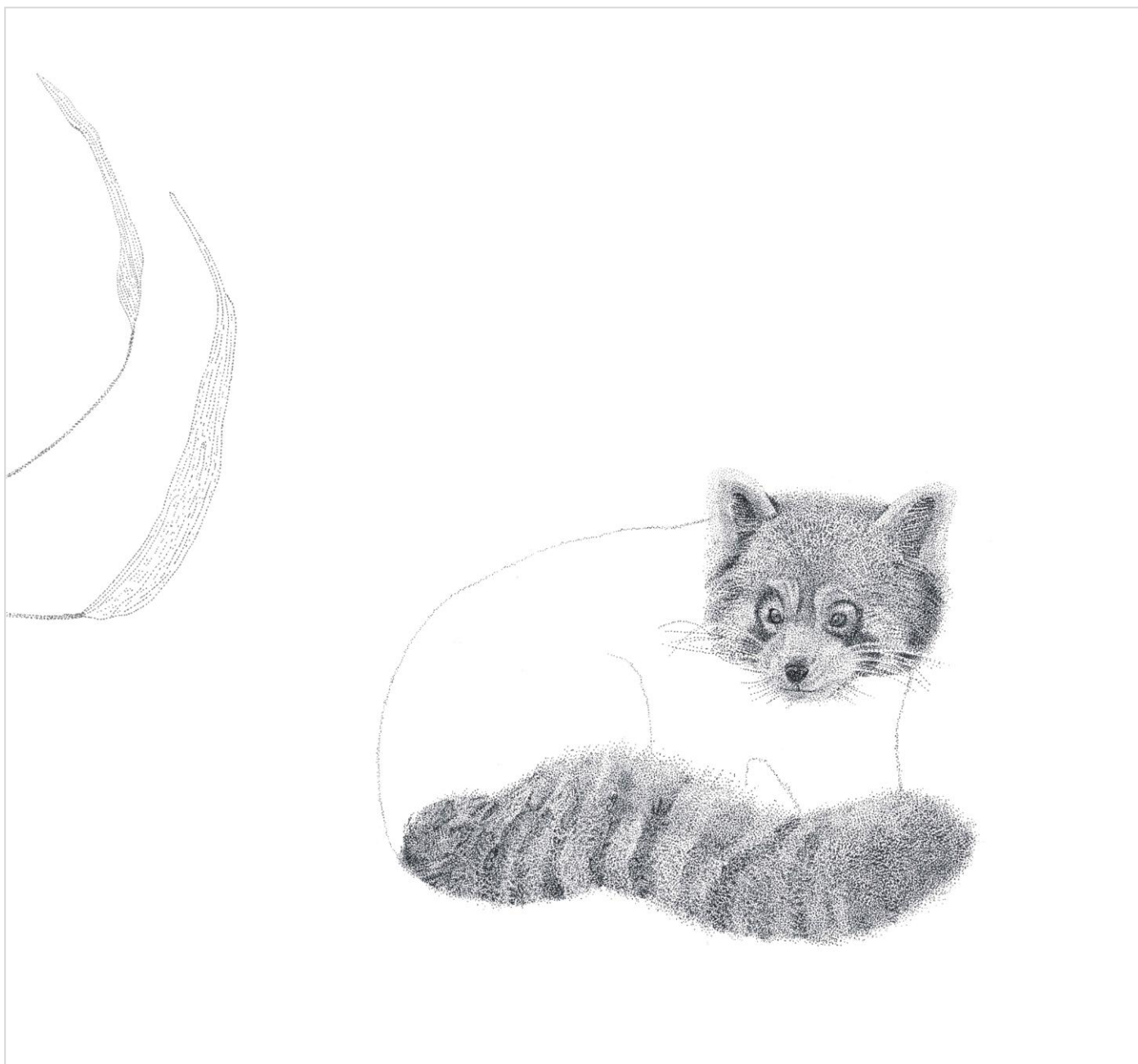
30 pav. Kompozicija 2

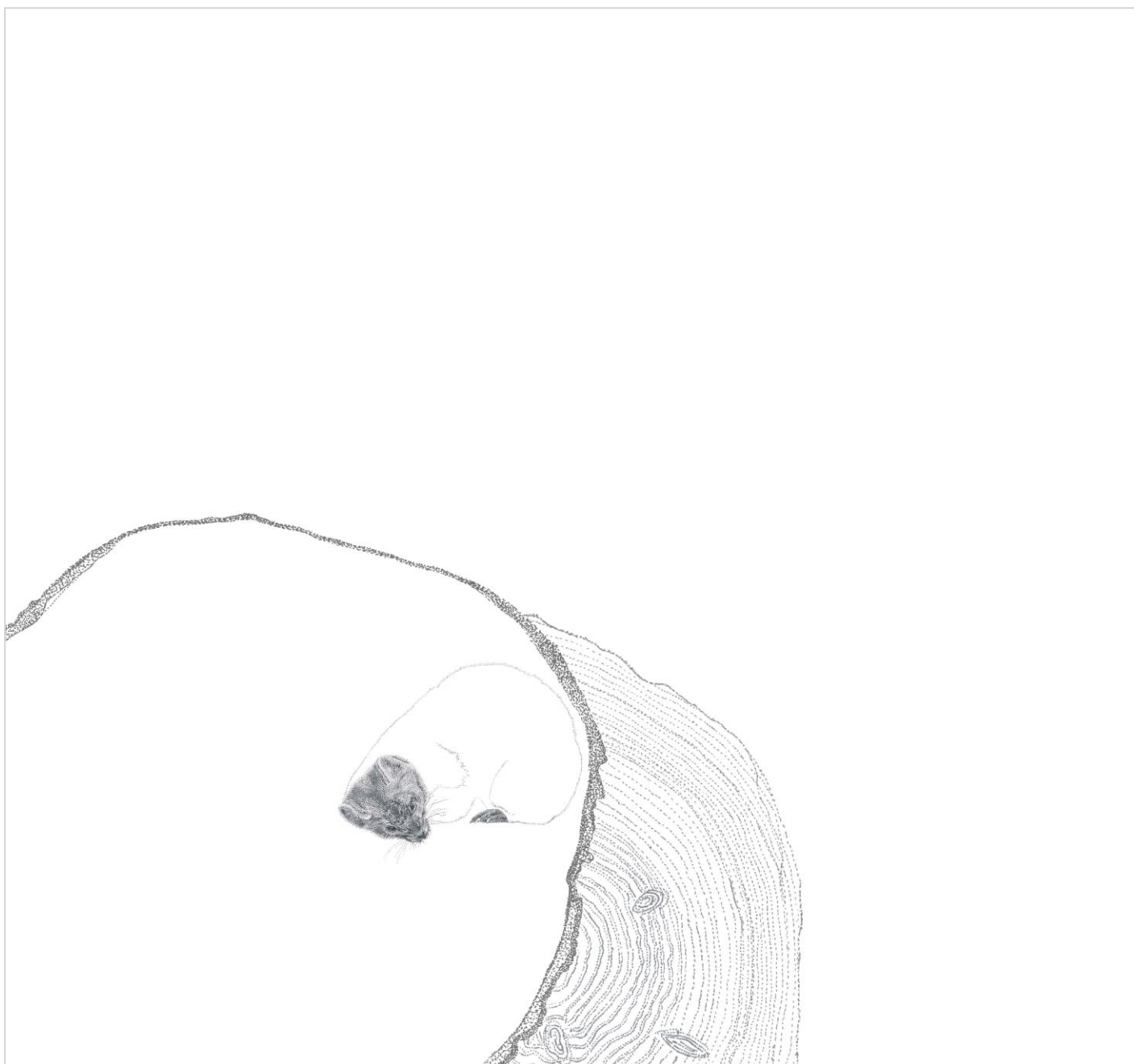
31 pav. Kompozicija 3

32 pav. Kompozicija 4

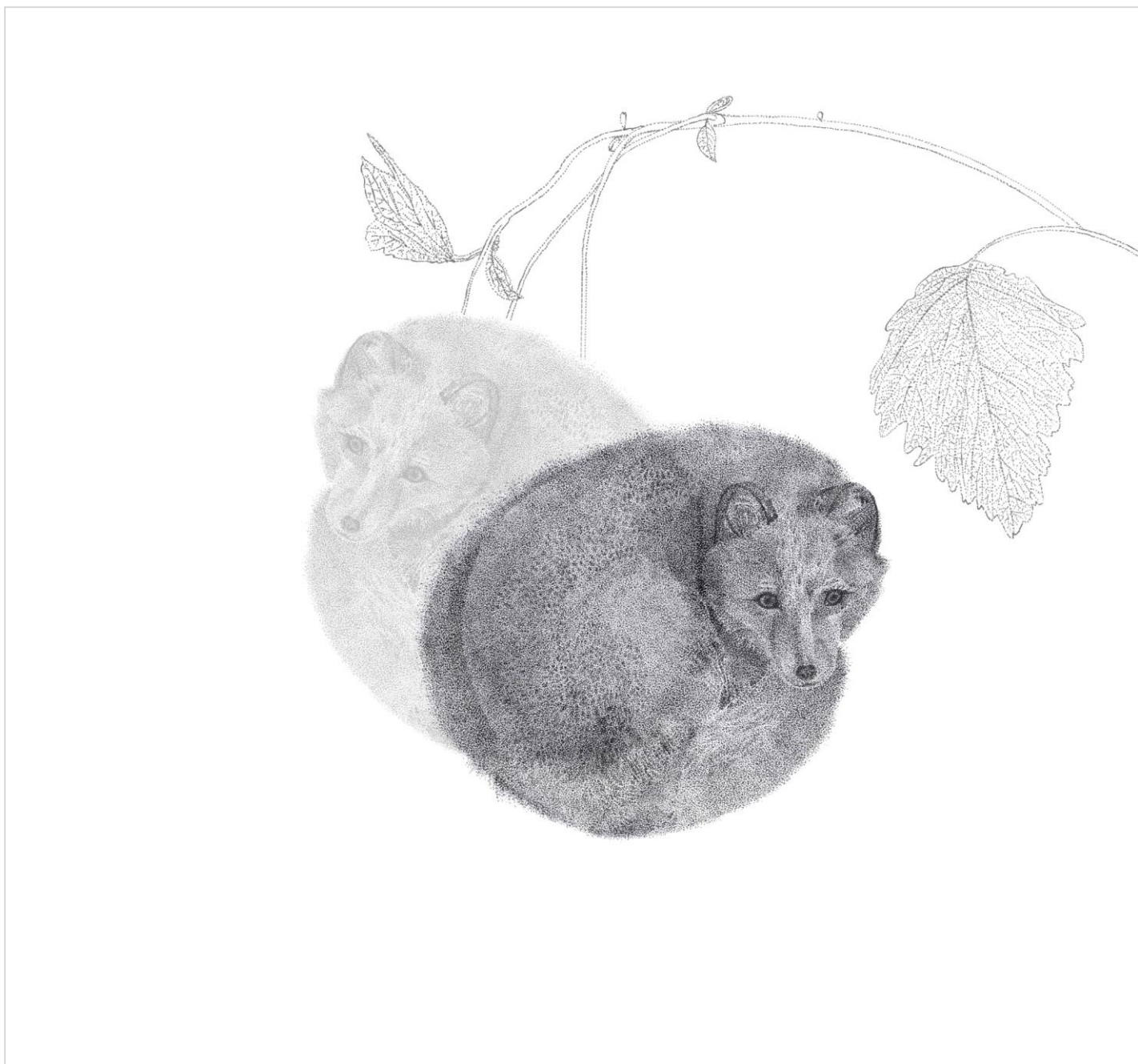
33 pav. Kompozicija 5

34 pav. Kompozicija 6

35 pav. Kompozicija 7

36 pav. Kompozicija 8

37 pav. Kompozicija 9

